

"Ona göre mütefekkir ve istihsan edicilerin ve mütehayyir takdir edicilerin enzarını ister..." Burada meleklerin mütaala, tefekkür, mütehayyir olmaları zikredilmiş, bu ne demektir?

Meleklerin kendi içinde manevî bir meratibe sahip olmaları su götürmez bir hakikattir. Lakin bu meratib, yani ast üst münasbeti tamamen İlahî bir mevhibe ve İlahî bir lütuf ile verilmiştir. İnsanlarda olduğu gibi manevî bir mücadelenin neticesinde kazanılmış makamlar değildirler.

Mesela, arşa müekkel bir melek ile bir yağmur damlasına müekkel olan melek aynı değildir. Azamet ve rütbe farkı tavzif edilmiş olduğu şeyle alâkalıdır. Yağmur damlasına vekâlet eden melek, yağmurun küçüklüğüne uygun bir makama sahiptir. Arşa vekâlet eden melek ise arşın azametine münasip olarak yaratılmış ve ona göre bir makama sahip kılınmıştır.

Yani her varlığa müekkel melek, vekâlet ettiği mevcudun mahiyetine uygundur. Mesela, bir yağmur damlasına vekalet eden melek yağmur damlası gibi mütevazi ve küçük bir melektir. Bir ağaca vekâlet eden meleğin ise ağacın bütün dallarını, yapraklarını ve meyvelerini temsil edecek bir kabiliyete sahip olması gerekir. Üstad Hazretleri bunu "**kırk bin başlı melek**" şeklinde tasvir ediyor. Yani ağacın kırk binyaprağı ve dalları varsa, ona vekâlet eden meleğin de ona benzer bir mahiyeti ve şekli vardır, demektir.

Öyle ise kâinatın umumuna vekâlet eden meleğin büyüklüğü ve mahiyeti kâinat gibi olmak iktiza eder. Kâinat ise arş ve kürsi yanında hadisin ifadesiyle, "**küçük bir halka**" kadar kalıyor, öyle ise arşa ve kürsiye vekâlet eden meleklerin büyüklüğünü ve azametini aklın alması mümkün değildir.

Allah u Teâlâ'nın Arş'ı taşımakla vazifelendirdiği sekiz müekkel meleğin mahiyetini de azametini de idrakten aciziz.

"Gök yarılmış ve o gün bitkin bir hale gelmiştir. Melekler onun çevresindedir. Ve o gün Rabbinin Arş'ını, onların da üstünde sekiz tanesi yüklenir." (Hâkka Suresi, 69/16,17)

Bu âyette anlatılan hâdise müteşâbihdir. Meleklerin Arş'ı yüklenmeleri; onların muhafaza ve temaşa ile vazifeli olduklarını bildirmekten ibarettir. Yahut Arş'ın sahibi olan Allah'a yakınlıklarına da îma olabilir. Bu melekler "**Subhanallahi ve bihamdihi**" diyerek Arş'ı tavaf ederler.

Hz. Peygamber (sav.) şöyle buyurmuştur:

"Size arşı taşıyan meleklerden bahsetmem konusunda bana izin verildi. Onlardan her birisinin kulak memesi ile boynunun arasındaki mesafe yedi yüz yıldır."(1)

Abdullah b. Amr "**Arşı taşıyan melekler sekiz tanedir**" der. Sa'id b. Cübeyr âyetteki "**sekiz melek**" ifadesini sekiz saf melek olarak tefsir etmiştir. Bu meleklerle Allah u Teâla'ya yakın ve meleklerin efendileri olmalarından dolayı "**Kerrûbiyyûn melekleri**" denilir. İbn Abbâs'tan nakledilen bir rivâyete göre Kerrûbiyyûn melekleri, sekiz bölümdür. Onlardan her bir cinsinin insan, cin, şeytan ve melek gücü kadar gücü vardır.(2)

(1) EbûDâvûd, Sünne, 1.

(2) İbnKesîr, Tefsiru'l-Kur'âni'l-Azîm, VIII /239.